

كتاب الفقيه الميسر

في ضوء الكتاب والسنة

أعداه
نخبة من العلماء

مترجم من

قدم له فضيلة الشيخ

صالح بن عبد العزيز آل الشيخ

حفظه الله

**KONSPEKTU SĒRIJA NO GRĀMATAS
„ATVIEGLOTAIS FIKH KURĀNA UN SUNNAS GAISMĀ”**

- 1. AT-TOHĀRA (RITUĀLĀ TĪRĪBA)**
- 2. AS-SOLĀ (RITUĀLĀ LŪGŠANA)**
- 3. AS-SOUM (GAVĒNIS)**

Sagatavojusi

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS	2
IEVADS	3
PIRMĀ DAĻA: AT-TOHĀRA	4
PIRMĀ NODAĻA: ŪDENS VEIDI.....	4
OTRĀ NODAĻA: ATĻAUTIE UN AIZLIEGTI TRAUKI	5
TREŠĀ NODAĻA: DABISKO VAJADZĪBU NOKĀRTOŠANA	5
CETURTĀ NODAĻA: <i>SIVĀK</i>	6
PIEKTĀ NODAĻA: <i>VUDŪ'</i>	6
SESTĀ NODAĻA: <i>KHUFFĀF</i> (VSK. <i>KHUFF</i>) UN CITAS ZEĶES.....	8
SEPTĪTĀ NODAĻA: <i>GHUSL</i>	9
ASTOTĀ NODAĻA: <i>TAJAMMUM</i>	10
DEVĪTĀ NODAĻA: NETĪRAS VIELAS.....	10
DESMITĀ NODAĻA: MĒNEŠREIŽU UN PĒCDZEMDĪBU ASINIS	11
OTRĀ DAĻA: AS-SOLĀ	12
PIRMĀ NODAĻA: LŪGŠANAS NOZĪMĪGUMS UN PIERĀDĪJUMI TĀS IZPILDES OBLIGĀTUMAM	12
OTRĀ NODAĻA: <i>AZĀN</i> UN <i>IKĀMA</i>	12
TREŠĀ NODAĻA: OBLIGĀTO LŪGŠANU LAIKI	13
CETURTĀ NODAĻA: PRIEKŠNOTEIKUMI LŪGŠANAS IZPILDEI, TĀS STŪRAKMEŅI, TĀS OBLIGĀTĀS SASTĀVDAĻAS UN TĀS ATSTĀŠANA.....	14
PIEKTĀ NODAĻA: NEOBLIGĀTĀS LŪGŠANAS.....	17
SESTĀ NODAĻA: <i>SUDŽŪD-US-SAHV</i> , <i>SUDŽŪD-UT-TILĀVA</i> UN <i>SUDŽŪD-UŠ-ŠUKR</i>	19
SEPTĪTĀ NODAĻA: <i>SOLĀT-UL-DŽAMĀ'A</i>	20
ASTOTĀ NODAĻA: <i>IMĀM LŪGŠANĀ</i>	21
DEVĪTĀ NODAĻA: LŪGŠANAS SAĪSINĀŠANA UN APVIENOŠANA	22
DESMITĀ NODAĻA: <i>SOLĀT-UL-DŽUMU'A</i>	23
VIENPADSMITĀ NODAĻA: <i>SOLĀT-UL-KHOUF</i>	25
DIVPADSMITĀ NODAĻA: <i>SOLĀT-UL-ĪD</i>	26
TRĪSPADSMITĀ NODAĻA: <i>SOLĀT-UL-ISTISKŌ'</i>	27
ČETRPADSMITĀ NODAĻA: <i>SOLĀT-UL-KUSŪF</i> UN <i>SOLĀT-UL-KHUSŪF</i>	27
PIECPADSMITĀ NODAĻA: <i>SOLĀT-UL-DŽANĀZA</i>	28
TREŠĀ DAĻA: AS-SOUM	31
PIRMĀ NODAĻA: GAVĒŅA NOZĪMĪGUMS UN GAVĒŠANAS OBLIGĀTUMA PIERĀDĪJUMI	31
OTRĀ NODAĻA: KAM IR ATĻAUTS NETURĒT GAVĒŅI UN LIETAS, KURAS ANULĒ GAVĒŅI.....	32
TREŠĀ NODAĻA: VĒLAMAIS UN NEVĒLAMAIS GAVĒŅA LAIKĀ.	33
CETURTĀ NODAĻA: <i>RAMADĀN</i> MĒNEŠA GAVĒŅA ATLĪDZINĀŠANA UN NEOBLIGĀTAIS GAVĒŅIS	34
PIEKTĀ NODAĻA: <i>I'TIKĀF</i>	35

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

IEVADS

Ko nozīmē vārds *fikh*?

- Lingvistiskā nozīme: izprašana, sapratne.
- Termina zinātniskā nozīme: zinātne, kura izskata *šariata*¹ juridiskos statusus, ņemot pierādījumus no Kurāna un *sunnas*.

Ko šī zinātne izskata:

Fikh izskata *šariata* juridiskos statusus, kuri skar pielūgsmes veidus; piemēram, tādus kā lūgšana un gavēnis, tādas ikdienas nozares kā tirdzniecība; sabiedriskās attiecības, tādas kā laulības un tās šķiršana, kā arī daudzus citus jautājumus.

Šariata juridiskie statusi:

- Vādžib*²: tā izpildītājs, paklausot pavēlei, saņem atalgojumu, bet atstājējs ir pelnījis sodu.
- Mustahabb*³ jeb *sunna*⁴: tā izpildītājs, paklausot pavēlei, saņem atalgojumu, bet atstājējs nav pelnījis sodu.
- Mubāh*⁵: tā izpildīšana vai atstāšana netiek ne atalgota, ne sodīta.
- Makrūh*⁶: tā izpildītājs nav pelnījis sodu, bet atstājējs, paklausot aizliegumam, saņem atalgojumu.
- Harām*⁷: tā izpildītājs ir pelnījis sodu, bet atstājējs, paklausot aizliegumam, saņem atalgojumu.

Šariata juridiskie statusi, kuri norāda uz obligātumu:

- Šart*⁸ (dsk. *šurūt*): bez tā izpildītais pielūgsmes veids nav derīgs, pat tad, ja *šart* tika izlaists netīšam, aizmirstāšanai vai nezināšanas rezultātā.
- Vādžib* un *rukṅ*⁹ (dsk. *arkān*): vārdi vai fiziskas darbības, no kā sastāv pielūgsmes veids, bez kā tā izpildīšana ir nederīga. Atšķirība starp *rukṅ* un *vādžib* ir tāda, ka *vādžib* neizpildīšana netīši,

¹ Islāma likumu krājums.

² Obligātais.

³ Vēlamais.

⁴ a) *Fikh* zinātnē - "vēlamais".

b) *Hadīsu* zinātnē - "viss, ko darījis un teicis Praviētis vai apstiprinājis ar savu klusēšanu, kā arī viņa rakstura un fiziskās īpašības".

c) *Akīdas* zinātnē - "viss, ar ko nācis Praviētis - miers viņam un Dieva svētība".

⁵ Atļautais.

⁶ Nevēlamais.

⁷ Aizliegtais.

⁸ Priekšnosacījums.

aizmiršanas vai nezināšanas dēļ, pielūgsmes veidu neanulē, bet kāda *rukn* atstāšana, jebkura iemesla dēļ, padara izpildāmo pielūgsmes veidu par nederīgu.

3. *Fard al-'ajn*¹⁰: Tā izpildīšana ir katra muslīma obligātais pienākums, kuru viņa vietā nevar izpildīt neviens cits.

4. *Fard al-kifāja*¹¹: Tā izpildīšana ir visu grupas indivīdu pienākums, kurš tiek izpildīts ar tā izpildīšanai pietiekamo indivīdu skaitu.

Un Allāham ir zināms labāk.

PIRMĀ DAĻA: AT-TOHĀRA¹²

Pirmā nodaļa: ūdens veidi

Ūdens, ar kuru atļauts veikt attīrīšanos:

Ūdenim jābūt attīrošam¹³.

Kas ir attīrošs ūdens:

Ūdens, kura garša, krāsa un smarža ir savā pirmatnējā stāvoklī.

Ja ūdens nonācis saskarsmē ar netīru vielu:

a) Ja ar to tika (manāmi) izmainīta ūdens krāsa, garša vai smarža (kaut viens no trim), tas kļūst par netīru.

b) Ja neviens no ūdens trim parametriem nav izmainīts, tas paliek attīrošs, neatkarīgi no ūdens kopējā daudzuma.

Ja ar ūdeni ir sajaukusies tīra viela:

a) Ja ūdens krāsa, smarža vai garša (manāmi) izmainījies, tad tas paliek tīrs, bet neattīrošs.

b) Ja neviens no ūdens trim parametriem nav izmainīts, tas paliek attīrošs, neatkarīgi no ūdens kopējā daudzuma.

Ūdens, kurš palicis traukā pēc padzeršanās:

⁹ Stūrakmenis.

¹⁰ Katra indivīda pienākums.

¹¹ Grupas pienākums.

¹² Rituālā tīrība.

¹³ "attīrošs" ir viens termins, bet "tīrs" ir cits.

Attīrošs, neatkarīgi no tā, vai no tā trauka ir dzēris muslims, neticīgais vai dzīvnieks. Izņēmums ir suns un cūka, kā arī, ja dzeršanas laikā ūdenī nokļūst tik daudz piemaisījumu, ka tie izmaina ūdens attīrošo stāvokli.

Otrā nodaļa: atļautie un aizliegti trauki

Šariata juridiskais statuss zelta un sudraba trauku izmantošanā:

To izmantošana ir *harām*, neatkarīgi, vai trauks sastāv no zelta vai sudraba pilnīgi vai daļēji.

Trauks, kurš ir savienots, salabots (pēc tā sasišanas):

Atļauts savienot ar sudrabu, bet ne ar zeltu.

Neticīgo trauki:

Tīri, ja nav pārliecības, ka no tiem ēsts vai dzerts aizliegtais. Ja no traukiem ēsts vai dzerts aizliegtais, tad tie jānomazgā.

Mirušo dzīvnieku āda:

Attīrīt var to dzīvnieku ādu, kuru gaļu ir atļauts lietot uzturā.

Trešā nodaļa: dabisko vajadzību nokārtošana

Anālās atveres notīrīšana ar ūdeni/papīru:

Pietiekošs attīrīšanai ir viens no tiem, bet labāk izmantot abus.

Šariata juridiskais statuss vērsšanās pret *kibla*¹⁴, kārtojot dabiskās vajadzības:

Harām, izņemot gadījumus, kad starp *kibla* un cilvēku ir siena. Un ir *makrūh* pat tad, ja ir siena.

Kāda ir *Sunna*, nokārtojot dabiskās vajadzības:

1. *Du'ā*¹⁵ pirms ieiešanas un pēc izešanas no tualetes (pirms ieiešanas -, „*Allahumma, innī aūzu bika mīnal-khubthī val-khabāith*”¹⁶, pēc izešanas -, „*ghufrānak*”¹⁷).
2. Neatsegt auras vietu, kamēr nenosēdīsies tuvāk zemei (ja nokārto ārpusē).
3. Attālināties no cilvēkiem tik tālu, lai nebūtu citiem redzams.

Kādi ir aizliegumi, nokārtojot dabiskās vajadzības:

¹⁴ Virziens, kurā muslimi vērsas lūgšanās.

¹⁵ Lūgums

¹⁶ „Ak, Allāh, es lūdzu pie Tevis patvērumu no netīrajiem džiniem un džinēm.”

¹⁷ „Piedod man.”

1. Dabisko vajadzību kārtošana uz ceļa; vietās, kur var apsēsties cilvēki; parkos; musulmu kapos vai stāvošā ūdenī (piemēram, dīķī).
2. Pieskarties dzimumloceklim ar labo roku.
3. Kurāna lasīšana un tā ienešana tualetē.

Kas ir nevēlams, nokārtojot dabiskās vajadzības:

1. Urinēt pret vēju.
2. Sarunāties.
3. Nokārtot dabiskās vajadzības šaurās spraugās.
4. Ienest tualetē jebkārus materiālus, kuri satur Allāha vārdu (Kurāna zīmes, hadīsas¹⁸).

Ceturtnā nodaļa: *sivāk*¹⁹

Tā *šariata* juridiskais statuss:

Tā izmantošana ir vēlama pat tam, kurš gavē.

Kad tā izmantošana ir vēlama:

1. Pirms vai pēc *vudū*²⁰.
2. Pēc gulēšanas.
3. Ja no mutes nāk slikta elpa.
4. Pirms Kurāna lasīšanas.
5. Pirms lūgšanas.
6. Ieejot mošejā vai mājā.
7. Pēc ilgas klusēšanas.
8. Ja zobi palikuši dzeltenī.

Labums no *sivāk* izmantošanas:

Mutes tīrība šajā dzīvē un atalgojums par tā izmantošanu nākošajā dzīvē. Padara zobus stiprākus, bet cilvēku svaigāku.

Piektā nodaļa: *vudū*'

Priekšnosacījumi tā veikšanai:

1. Jābūt musulmam.
2. Jābūt garīgi veselam.

¹⁸ Praviēša ierakstīta *sunna*.

¹⁹ Zobu tīrāmais kociņš.

²⁰ Noteiktu ķermeņa daļu apmazgāšana ar attīrošu ūdeni *šariatā* noteiktā veidā, kalpojot ar to Allāham.

3. Jābūt lietu būtību saprotošam.
4. Nolūka esamība *vudū`* veikšanai.
5. Attīrošā ūdens esamība.
6. Noņemt vai nomazgāt visu to, kas traucē ūdenim nokļūt līdz vajadzīgajai vietai (piemēram, ūdens necaurlaidīga krāsa vai nagu laka).
7. Dzimumorgānu tīrība.
8. *Vudū'* veikšanas nepārtrauktība.
9. Ķermeņa locekļu mazgāšana noteiktā secībā: seja, rokas līdz elkoņiem, galva, kājas līdz potītēm.

Kuru ķermeņa daļu mazgāšana ir obligāta:

1. Sejas mazgāšana kopā ar mutes izskalošanu un deguna iztīrīšanu.
2. Roku mazgāšana no pirkstu galiem līdz elkoņiem, tos iekļaujot.
3. Pārbraukt ar slapjām delnām pāri galvai (pa matiem un ausīm) (vienu reizi).
4. Nomazgāt kājas līdz potītēm.
5. Plaukstu mazgāšana, veicot *vudū'* pēc nakts miega.
6. Ja bārda ir reta, ūdenim jāpiekļūst arī pie ādas zem tās.

Kāda ir *Sunna*, veicot *vudu'*:

1. Pirms *vudu'* veikšanas pateikt ”*bismiļļā*²¹”.
2. *Sivāk* izmantošana.
3. Pēc ”*bismiļļā*” izrunāšanas nomazgāt plaukstas.
4. Noslaucīt bārdu ar ūdeni.
5. Veicot *vudū'*, sākt apmazgāšanos ar ķermeņa labo pusi (sākumā labo roku, pēc tam kreiso utt.).
6. Visas ķermeņa daļas mazgāt 3 reizes, izņemot galvu (pārbraukt tai pāri vienu reizi).
7. Mazgājot rokas un kājas, nomazgāt nedaudz augstāk par elkoni un potīti.
8. *Du`ā'* pēc *vudū'* veikšanas (*ašhadu an lā ilāha iļļallāh vahdahu lā šarīka lah, va ašhadu anna muhammadan 'abduhu va rasūluh*²²).

Kas pārtrauc/atceļ *vudū'*:

1. Viss, kas iziet no dzimumorgāniem vai anālās atveres.
2. Urīna un fekāliju iziešana no ķermeņa daļām (piemēram, noteikti zarnu slimību cilvēki nokārto dabiskās vajadzības caur stomu²³).
3. Jebkura veida samaņas/apziņas zudums (miegs, reibums utt.).

²¹ „Ar Allāha vārdu”. Vārdu skaidrojums: Allāh, es lūdzu Tev palīdzību un svētību sev savā darbā, piesaucot Tavu vārdu.

²² „Es liecinu to, ka nav neviens kalpošanas tiesīgs, izņemot vienotu Allāhu, kuram nav līdzdalībnieku, un es liecinu to, ka Muhammads ir Viņa kalps un sūtnis.”

²³ Mākslīga atvere, kura izveidota medicīnisku iemeslu dēļ.

4. Pieskaršanās dzimumloceklim (daļa zinātnieku apgalvo, ka, pieskaroties tam bez kaisles, *vudū'* netiek izjaukts, piemēram, to mazgājot),
5. Kamieļa gaļas ēšana.
6. Atkrišana no Islāma.

Kādu pielūgsmes veidu veikšanai ir vajadzīga rituālā tīrība:

1. Lūgšanas skaitīšanai.
2. Apiešanai ap *kaaba*²⁴ (*toṡāf*²⁵).
3. Ņemot rokās/lasot *mushafu*²⁶.

Sestā nodaļa: *khuffāf* (vsk. *khuff*)²⁷ un citas zeķes

Priekšnosacījumi *vudū'* veikšanai pār zeķēm:

1. Tām jābūt uzvilktām, ķermenim atrodoties attīrītā stāvoklī (pēc *vudū'* veikšanas).
2. Tām ir jābūt no atļauta materiāla un iegūtām atļautā veidā.
3. Tām ir jābūt tīrām.
4. Ir jāievēro laika limits, cik ilgi tas atļauts.

Kā veic *vudū'* pār zeķēm:

Ir pietiekami pārvilkt ar mitru roku vienu reizi pa pēdas augšējo virsmu.

Cik ilgi var veikt *vudū'* pār zeķēm:

24 stundas; ceļotājam - 3 diennaktis. Pēc attiecīgā laika zeķes ir jānovelk, lai veiktu kāju apmazgāšanu uz plikas miesas. Pēc *vudū'* zeķes var atkal uzvilkt uz iepriekš norādītu laiku.

Kuros gadījumos apmazgāšanos pāri zeķēm veikt nedrīkst (kas anulē ar zeķēm izpildīto rituālo tīrību):

1. Gadījumos, kad jāveic *ghusl*²⁸.
2. Ja zeķes tika novilkta.
3. Ja beidzās laiks, kurā tas bija atļauts.

Kad sākas laika atskaite *vudū'* derīgumam pār zeķēm?

Izplatītākais viedoklis: no pirmā *vudū'* pazaudēšanas brīža, zeķēm esot kājās. Cits viedoklis: no pirmā *vudū'* veikšanas brīža pār tām .

²⁴ Celtne, kura uzbūvēta Dievam, uz kuru muslimi veic svētceļojumu un vēršas lūgšanās.

²⁵ Apiešana ap *Kaaba*.

²⁶ Kurāns (grāmata) oriģinālajā valodā.

²⁷ Ādas zeķes vai mokašīni.

²⁸ Visa ķermeņa apmazgāšana ar attīrošu ūdeni šariatā noteiktā kārtībā, kalpojot ar to Allāham.

Vudū' pār ģipsi, vīriešu un sievietes galvas segām:

Pār ģipsi var veikt gan *vudū'*, gan *ghusl*. Veicot *vudū'* pār vīriešu galvassegu, ir jāpārbrauc pār to ar mitru roku (līdzīgi kā veicot *vudū'* pār zeķēm), tikai šajā gadījumā *vudū'* derīgumam pār galvassegu nav laika limita (tomēr labāk to ievērot – tāds pats kā zeķu izmantošanas gadījumā). Veikt *vudū'* pār sievietes galvassegām nav aizliegts, bet vēlams to darīt ar attaisnojošu iemeslu – tādu kā galvas slimība vai grūtības novilkt galvassegu.

Septītā nodaļa: *ghusl*

Kas padara *ghusl* par obligātu?

1. Spermas iziešana no vīrieša dzimumorgāna vai specifiskas vielas iziešana no sievietes dzimumorgāniem uzbudinājuma vai dzimumakta laikā. Ja cilvēks atrodas gan lielās, gan mazās netīrības stāvoklī, tad *ghusl* noņem tos abus.
2. Pilna dzimumlocekļa galvas ieešana vagīnā.
3. Islāma pieņemšana.
4. Mēnešreižu/pēcdzemdību asiņošanas beigšanās, lai attīrītos lūgšanai.
5. Nāve (jāapmazgā mirušais).

Kā ir jāveic *ghusl*?

1. Vēlamā kārtība visu ķermeņa daļu apmazgāšanai:
 - a) Vispirms nomazgāt plaukstu, ieskaitot plaukstu locītavas.
 - b) Pēc tam dzimumorgānus.
 - c) Tālāk veikt *vudū'*, izņemot kāju mazgāšanu.
 - d) Tad lej ūdeni uz galvas, lai samitrinātu galvas ādu.
 - e) Un tad uzliet to uz galvas vēl trīs reizes.
 - f) Tālāk apliet visu ķermeni ar ūdeni.
 - g) Un beigās nomazgāt pēdas.
2. *Idžzā'*²⁹ *ghusl* veikšanā: viss ķermenis jāaplej ar attīrošu ūdeni, ieskaitot galvas ādu.

Kad *ghusl* veikšana ir vēlama?

1. Pirms katra dzimumakta.
2. Piektdienās, ejot uz *džumu'a'*³⁰ lūgšanu un *khutba'*³¹.
3. Pirms *'īd-ul-fitr'*³² un *'īd-ul-adhā'*³³ svētku lūgšanām.
4. Pirms *hadž'*³⁴ un/vai *'umra'*³⁵ veikšanas.

²⁹ Pietiekošais minimums, ar kuru lieta tiek uzskatīta par pareizu un derīgu.

³⁰ Piektdiena.

³¹ Sprediķis.

³² Svētki mēness kalendāra desmitā mēneša (*šavvāl*) pirmajā dienā, kuri tiek svinēti par godu Ramadāna gavēņa beigām.

³³ Svētki mēness kalendāra divpadsmitā mēneša (*zu-l-hidža*) desmitajā dienā un ilgst četras dienas, kuri tiek svinēti par godu lielā svētkojošuma beigām.

5. Pēc liķa apmazgāšanas.

Kas ir aizliegts tam, kurš atrodas lielās netīrības stāvoklī:

1. Atrasties mošejā (izņēmums ir ceļotājs).
2. Ņemt rokās *mushaf*.
3. Recitēt Kurānu.
4. Veikt lūgšanu.
5. Veikt *tovāf* ap *Kaaba*.

Astotā nodaļa: *tajammum*³⁶

Priekšnosacījumi tā veikšanai:

1. Ūdens izmantošana ir apgrūtināta (slimība, liels aukstums, utt.) vai nav iespējama.
2. Jābūt musulmam.
3. Jābūt garīgi veseram.
4. Jābūt pilngadīgam.
5. Tīru smilšu vai putekļu esamība (tiem jābūt tīriem dabas putekļiem).

Kas anulē *tajammum*:

1. Viss, kas anulē *vudū'* vai *ghusl*.
2. Ūdens pieejamība.
3. Citu priekšnosacījumu pazušana, tā veikšanai (cilvēks izārstējas, beidzas aukstums).

Kā jāveic *tajammum*:

1. Vispirms jābūt nolūkam to veikt.
2. Pirms veikšanas saka ”*bismillā*”.
3. Pēc tam vienu reizi uzsit ar plaukstām pa smiltīm vai putekļiem (kaut pa krēslu).
4. Tad noslauka ar rokām seju un pēc tam plaukstas.

Devītā nodaļa: netīras vielas

Kas pēc *šariata* ir netīrs?³⁷

1. Urīns un fekālijas (cilvēka un to dzīvnieku, kurus pēc *šariata* aizliegts ēst).
2. Asinis, iztecinātas no nokauta dzīvnieka.

³⁴ Lielais svētceļojums.

³⁵ Mazais svētceļojums.

³⁶ Pārbraukšana pāri sejai un rokām ar tūrām zemes virsmas sastāvošām vielām *šariatā* noteiktā kārtībā, kalpojot ar to Allāham.

³⁷ ja netīra viela nokļūst uz ādas vai apģērba, tad tā jānomazgā ar ūdeni no attiecīgās vietas; *vudū'* no jauna nav jāveic. Viss, kas anulē *vudū'*, ir aprakstīts lapā Nr. 3 word formātā.

3. Maita (dzīvnieks, nenokauts pēc *šariata*); (izņēmums ir ūdenī mītošās radības un bezasiņu kukaiņi).
4. Mēnešreižu un pēcdzemdību asinis.
5. Suņa sviedri un siekalas.
6. Cūka.
7. *Mazī*³⁸.
8. *Vadī*³⁹.

Kā attīrīties no netīrām vielām:

1. Ja urīns nokļūst uz zemes, jāuzlej uz tā liels ūdens daudzums.
2. Ja uz zemes ir cietas konsistences netīra viela, tad tā jāpaceļ kopā ar nelielu zemes daudzumu ap to un jānoliek atļautā vietā.
3. Ja zēnu urīns, kurš tiek barots tikai ar krūti, nokļuvis uz apģērba vai citas vietas, tad tas jāplej ar nelielu ūdens daudzumu.
4. Ja uz ādas, drēbēm, grīdas nokļuvušas netīras vielas, tad tās jānomazgā ar ūdeni.
5. No suņa siekalām attīrās, mazgājot tās 7 reizes (vienu reizi tīra ar smiltīm vai zemi un sešas reizes mazgā ar ūdeni).
6. Ja mēnešreižu asinis nokļuvušas uz drēbēm, tad tās jānokasa ar nagu un atlikušais jānomazgā ar ūdeni.

Desmitā nodaļa: mēnešreižu un pēcdzemdību asinis

Kas ir aizliegts šajā laikā:

1. Veikt dzimumaktu.
2. Šķirt laulību.
3. Skaitīt lūgšanu.
4. Gavēt.
5. *Tovāf*.
6. Recitēt Kurānu (izņemot nepieciešamības gadījumus).
7. Ņemt rokās *mushafu*.
8. Ieiet un atrasties mošejā.

Trešais asiņu veids:

Asinis, kuras rodas dzemdē, asinsvadu saraušanās rezultātā (*istihāda*⁴⁰). Tās neliedz veikt pielūgsmes veidus. Tām ir parasta asins krāsa un nav smakas. Ir pietiekoši ievietot tamponu un veikt *vudū'* pirms katras lūgšanas.

³⁸ Lipīgs šķidrums, kurš ļoti mazos apjomos iziet no dzimumlocekļa stipras uzbudināšanās laikā.

³⁹ Balts šķidrums, kurš ļoti mazos apjomos iztek pēc urīna nolaišanas.

⁴⁰ Dzemdes asinsvadu slimība.

OTRĀ DAĻA: AS-SOLĀ⁴¹

Pirmā nodaļa: lūgšanas nozīmīgums un pierādījumi tās izpildes obligātumam

1. Lūgšanas nozīmīgums:

Otrs Islāma pīlārs⁴² pēc *shahāda*⁴³ ir lūgšana.

2. Pierādījumi lūgšanas obligātumam:

No Kurāna: "**Un izpildiet lūgšanu**" [2:43].

No *sunnas*: Pravielis, lai viņam miers un Allāha svētība, teica: "Līgums, kurš atšķir mūs no viņiem (neticīgajiem), ir lūgšana, tāpēc tas, kurš to (lūgšanu) atstās, ieies neticībā." [Muslim, 134].

Otrā nodaļa: *azān* un *ikāma*

***Azān* un *ikāma* zinātniskā nozīme:**

Azān – sauciens uz lūgšanu.

Ikāma – paziņojums par lūgšanas sākumu.

Tos izpilda vīrieši, pirms katras obligātās lūgšanas.

Priekšnosacījumi to izpildei:

1. Jābūt musulmam.
2. Jābūt garīgi veselam.
3. Jābūt vīrietim.
4. Jāiestājas attiecīgās lūgšanas laikam (izņemot *azān* rīta un piektdienas lūgšanas laika sākumā, kuru ir atļauts veikt pirms lūgšanas laika iestāšanās, un tad otru *azān* - pēc tā iestāšanās).
5. Jāizpilda arābu valodā tā, kā noteikts *sunnā*.

Vēlamās *muazzin*⁴⁴ īpašības:

1. Jābūt pazīstamam kā godīgam un uzticamam cilvēkam.
2. Pilngadība.

⁴¹ Rituālā lūgšana.

⁴² Pīlārs ir kādas lietas (šeit - Islāma) iekšējā sastāvdaļa, bez kuras šī lieta nevar pastāvēt/nav derīga.

⁴³ Liecība "nav neviens pielūgsmes tiesīgs, izņemot Allāhu, un Muhammads ir Viņa sūtņis". Tā ir pirmais Islāma pīlārs.

⁴⁴ Musulms, kurš lasa *azān*.

3. Labi jāpārziņa lūgšanu laiki, lai izpildītu *azān* lūgšanas laika sākumā.
4. Skaļa balss.
5. Atrašanās rituālās tīrības stāvoklī.
6. Izpilda *azān* un *ikāma*, pagriežoties *kibla* virzienā.
7. Liek pirkstus uz ausīm un griež galvu pa labi, sakot vārdus "*hajja 'ala-s-solā*"⁴⁵, un pa kreisi, sakot vārdus "*hajja 'ala-l-falāh*"⁴⁶.
8. *Azān* lasa lēni, bet *ikāma* ātri.

***Azān* un *ikāma* apraksts.**

Azān vārdi: "*Allāhu Akbar* (x4), *ašhadu an lā ilāha illa-llāh* (x2), *ašhadu anna Muhammeda-rrasūlu-llāh* (x2), *hajja 'ala-s-solā* (x2), *hajja 'ala-l-falāh* (x2), *assolātu hairumminan-noum*"⁴⁷ (x2), *Allāhu Akbar* (x2), *lā ilāha illa-llāh*".

Ikāma vārdi: "*Allāhu Akbar* (x2), *ašhadu an lā ilāha illa-llāh*, *ašhadu anna Muhammeda-rrasūlu-llāh*, *hajja 'ala-s-solāti*, *hajja 'ala-l-falāh*, *kad kāmāti-s-solātu*, *kad kāmāti-s-solā*, *Allāhu Akbar* (x2), *lā ilāha illa-llāh*".

Kas jāsaka tam, kurš dzird *azān*:

Vēlams atkārtot *azān* vārdus, izņemot vārdus "*hajjā 'ala-s-solā*" un "*hajjā 'ala-l-falāh*", kuru vietā jāsaka "*la havla va la kuvvata illa billāh*"⁴⁸. Pēc *azān* vēlams skaitīt *duā*: "*Allahumma robba hazihi da'uvati-ttāmmati va-s-solāti-l-kōima. Āti Muhammadani-l-vasīlata val fadīlata, vab'athhu makōman mahmūdan allazī va'adtah*"⁴⁹

Trešā nodaļa: obligāto lūgšanu laiki

1. *Al-fadžr*⁵⁰ lūgšana: no otrās rītausmas (baltas gaismas līnijas parādīšanās virs horizonta) līdz saullēktam.
2. *Az-dzuhr*⁵¹ lūgšana: no tā brīža, kad saule noiet no zenīta, līdz tam brīdim, kad jebkura priekšmeta ēna paliek vienāda ar summu no priekšmeta garuma un priekšmeta ēnas garuma zenīta laikā.
3. *Al-'asr*⁵² lūgšana: no *az-dzuhr* lūgšanas laika beigām līdz saulrietam.
4. *Al-maghrīb*⁵³ lūgšana: no saulrieta līdz brīdim, kad no horizonta pazūd sarkanā atblāzma.

⁴⁵ "Nāciet uz lūgšanu!"

⁴⁶ "Nāciet uz veiksmi!"

⁴⁷ tikai *fađr* lūgšanas *azānā*

⁴⁸ "Nav spējas un nav spēka, kā vien ar Allāhu".

⁴⁹ "Ak, Allāh, šī pilnīgā sauciena un izpildāmās lūgšanas Kungs! Dod Muhammadam aizbilšanu un pārākumu, un cel viņu slavējamā vietā, kuru Tu viņam apsolīji".

⁵⁰ Rītausmas

⁵¹ Dienasvidus

⁵² Pēcpusdienas

⁵³ Saulrieta

5. *Al-'iṣā'*⁵⁴ lūgšana: no sarkanās atblāzmas pazušanas brīža līdz nakts vidum. Vēlams visas lūgšanas izpildīt pēc iespējas ātrāk, izņemot *al-'iṣā'* lūgšanu, kuru ir vēlams nedaudz atlikt.

Ceturtnā nodaļa: priekšnoteikumi lūgšanas izpildei, tās stūrakmeņi, tās obligātās sastāvdaļas un tās atstāšana

Kam jāpilda lūgšana:

Tā jāpilda pilngadīgam/pilngadīgai, garīgi veselam/veselai musulmam/muslimai (ja nav pēcdzemdību vai mēnešreižu asiņošanas). Bērniem jāskaita lūgšana no septiņu gadu vecuma, bet no desmit gadu vecuma, par tās neizpildīšanu, atļauts fiziski sodīt.

Priekšnosacījumi lūgšanas izpildei:

1. Jābūt musulmam.
2. Jābūt garīgi veselam.
3. Jābūt rituālās tīrības stāvoklī.
4. Lūgšanas laika iestāšanās.
5. *Aura*⁵⁵ apsegšana.
6. Drēbju un ķermeņa tīrība no netīrām vielām (skatīt "1. *Tohāra*" sadaļu).
7. Pagriešanās *kibla* virzienā.
8. Nolūkošanās veikt lūgšanu.

Lūgšanas stūrakmeņi:

1. Obligātās lūgšanas veikšana stāvus (izņēmums ir, nespējīgajiem to veikt). Vēlamajās lūgšanās stāvēšana ir vēlama.
2. *Takbīratu-l-ihram*⁵⁶.
3. *Sūras al-Fātiha*⁵⁷ lasīšana.
4. *Rukū'a*⁵⁸.
5. Iztaisnošanās sākuma pozīcijā (vertikāli), līdz mugura pilnīgi iztaisnojas un ieņem miera stāvokli.
6. *Sudžūd*⁵⁹.
7. Piecelšanās sēdus (sēdēšana uz kājām ar saliektiem ceļgaliem; labās kājas pēdai atrodies vertikāli-tāpat, kā *sudžūd* pozīcijā).
8. Sēdēšana starp diviem *sudžūd* (piezīme: sēdēt tik ilgi, kamēr nolasa *du`a*).

⁵⁴ Vakara

⁵⁵ Ķermeņa daļas, kuras pēc *šariata* noteikts nosegt.

⁵⁶ Vārdu "*Allāhu akbar*" izrunāšana, ar kuru sāk lūgšanu.

⁵⁷ *Sūra* "Atverošā", pirmā *sūra* Kurānā.

⁵⁸ Noliekšanās uz priekšu.

⁵⁹ Pieplakšana pie grīdas (zemošanās); grīdu skar piere, deguns, plaukstas, ceļi un pēdu pirksti (pēdas cieši klāt viena pie otras).

9. Pēdējais *tašahhud*⁶⁰ (piezīme: skaitot *tašahhud*, plaukstas atrodas katra uz sava augšstilba pie ceļa; labā plaukstas īkšķis un trešais pirksts izveido apli un rādāmais pirksts atrodas taisni horizontālā stāvoklī).
10. Sēdēšana, izpildot pēdējo *tašahhud* (sēdēšana uz kājām ar saliektiem ceļgaliem; kreisās kājas pēda pabāzta zem labā augšstilba/apakšstilba un labā kāja horizontāli ar paceltu pēdu vertikāli (pirksti un ceļgals labajai kājai balstās pret grīdu).
11. *Taslīm*⁶¹ (piezīme: jāpagriež galva uz labo pusi ar skatu uz plecu un tad uz kreiso pusi).
12. Lūgšanas stūrakmeņu izpilde minētajā secībā.
13. Mierīga/nesteidzīga visu lūgšanas stūrakmeņu izpilde.

Lūgšanas obligātās sastāvdaļas:

1. Visu *takbīr*⁶² izrunāšana.
2. Vārdu "*sami'aLlāhu liman hamidah*⁶³" izrunāšana, iztaisošanās laikā no *rukū'a* (grupas lūgšanās to saka tikai *imām*⁶⁴, bet, skaitot lūgšanu patstāvīgi, to saka katrs).
3. Vārdu "*robbanā va lakal hamā*⁶⁵" izrunāšana tam, kurš stāv aiz *imām* vai skaita patstāvīgi (to skaita, atrodoties stāvus, miera pozīcijā pēc iztaisošanās no *rukū'a*).
4. Vārdu "*subhāna robbijal 'adzīm*⁶⁶" izrunāšana vienu reizi, atrodoties *rukū'a* pozīcijā.
5. Vārdu "*subhāna robbijal a'alā*⁶⁷" izrunāšana vienu reizi, atrodoties *sudžūd* pozīcijā.
6. Vārdu "*robbī ghfirli*⁶⁸" izrunāšana, sēžot starp diviem *sudžūd*.
7. Pirmā *tašahhud* izpildīšana.
8. Sēdēšana, izpildot pirmo *tašahhud*.

Lūgšanas vēlamās sastāvdaļas:

1. Roku pacelšana (vertikāli; ar plaukstu virspusi pret krūtīm) *takbīrat-ul-ihram* laikā, vienlaikus ar *takbīr* pirms *rukū'a* un pēc iztaisošanās no *rukū'a*.
2. Labās rokas/plaukstas uzlikšana uz kreisās *qijām*⁶⁹ pozīcijā.
3. Roku uzlikšana uz krūtīm *qijām* pozīcijā.
4. Lūgšanas laikā skatiena vēršana uz *sudžūd* veikšanas vietu.
5. Ceļu aptveršana ar plaukstām (to pirksti izplesti) *rukū'a* pozīcijā.
6. *Du'ā' al-istiftāh*⁷⁰ pēc *takbīrat-ul-ihram*.

⁶⁰ *Šahāda* un citu noteiktu vārdu izrunāšana, sēžot lūgšanā.

⁶¹ Vārdu "As-salāmu aleikum va rahmatullāh" ("Miers jums un Allāha žēlastība") izrunāšana.

⁶² Vārdu "*Allāhu akbar*" izrunāšana

⁶³ "Allāhs dzird to, kurš Viņu slavē" vai "Lai Allāhs izdzird to, kurš Viņu slavē!"

⁶⁴ Šeit: grupas lūgšanas vadītājs.

⁶⁵ "Mūsu Kungs! Tev visa slava!"

⁶⁶ "Tāls no nepilnībām ir mans Diženais Kungs!"

⁶⁷ "Tāls no nepilnībām ir mans Visaugstākais Kungs!"

⁶⁸ "Mans Kungs, piedod man!"

⁶⁹ Stāvēšana lūgšanas laikā.

⁷⁰ Lūgums, ar kuru sāk lūgšanu; to lasa pirms *sūra al-Fātiha*. "SubhānakaLlāhumma, va bihamdika, va tabārokasmuka, va taālā džadduka, va lā ilāha geiruk". Tas nozīmē: "Tāls no nepilnībām esi, ak, Allāhs, un slavēts; svētības pilns ir Tavs vārds, un augsts ir Tavs diženums, un nav neviens pielūgsmes tiesīgs, izņemot Tevi!"

7. *Basmala*⁷¹ pirms *sūras al-Fātiha* lasīšanas.
8. *Istiāza*⁷² pirms *sūras al-Fātiha* lasīšanas.
9. Teikt "*āmīn*⁷³" pēc *sūras al-Fātiha* nolasīšanas.
10. Otras *sūras* lasīšana pēc *sūras al-Fātiha* pirmajos divos *rak'a*⁷⁴.
11. Vārdu "*subhāna robbija-l-a'adzīm*" un "*subhāna robbija-l-a'alā*" teikšana vairāk nekā vienu reizi.
12. *Du'ā'* pēc pēdēja *tašahhud* un *taslīm*.

Kas anulē lūgšanu:

1. Rituālās tīrības pārtraukšanās.
2. Smiešanās balsī lūgšanas laikā.
3. Apzināta uz lūgšanu neattiecošu vārdu izteikšana.
4. Pilngadīgas sievietes, ēzeļa vai melna suņa noiešana pa priekšu lūdzējam. Attālums, kuram jābūt starp lūdzēju un to, kurš viņu šķērso pa priekšu, ir nepieciešamā vieta *sudžūd* veikšanai plus aitas platums (kopā apmēram 1,5 m).
5. Apzināta *aura* atsegšana.
6. Muguras pagriešana pret *kibla*.
7. Netīras vielas atrašanās uz ķermeņa vai drēbēm (izņemot gadījumus, kad lūdzējs to nezina vai neatceras).
8. Kāda no lūgšanas stūrakmeņa neizpildīšanas.
9. Liels skaits lieko (uz lūgšanu neattiecināms) darbību lūgšanas laikā.
10. Apzināta lielāka lūgšanas stūrakmeņu skaita izpildīšana.
11. Lūgšanas stūrakmeņu secības neievērošana.
12. *Taslīm* pirms visu lūgšanas sastāvdaļu izpildes.
13. Apzināta *sūras al-Fātiha* vārdu izmainīšana.
14. Nolūka pazušana vai izmainīšana.

Nevēlamais lūgšanas laikā:

1. Lasīt tikai *sūra al-Fātiha* pirmajos divos *rak'a*.
2. *Sūras al-Fātiha* lasīšana vairākas reizes vienā *rak'a*.
3. Viegls pagrieziens bez vajadzības.
4. Acu aizvēršana lūgšanas laikā.
5. Roku izstiepšana *sudžūd* pozīcijā, piespiežot pie zemes elkoņus.
6. Nekoncentrēšanas lūgšanas laikā.
7. Žāvāšanās lūgšanas laikā.

⁷¹ "Bismillāhir-rohmānir-rohīm" izrunāšana. Tas nozīmē: "ar Visžēlīgākā, Žēlojošā Allāha vārdu".

⁷² Lūgums pēc patvēruma; tas skan: "Aūzu billāhi mināš-šeitānir-rodžīm"; tā nozīme ir: "Es meklēju patvērumu pie Allāha no nolādētā dēmona".

⁷³ "Atbildi mums!"

⁷⁴ Lūgšanas cikls.

8. Lūgšanas elementu (izņemot stūrakmeņus) izpildīšana ātrāk par *imām*. (Lūgšanas stūrakmeņu (*arkān*) izpildīšana ātrāk par *imām* anulē lūgšanu. Lūgšana ir jāpilda no jauna. Tas neattiecas uz *Al-Fātiha* lasīšanu lūgšanās, kuras izpilda pie sevis)
9. Pirkstu sakrustošana lūgšanas laikā.
10. Drēbju vai matu kārtošana.
11. Lūgšanas skaitīšana, domājot par ēdienu vai jūtot vajadzību nokārtot dabiskās vajadzības. (Ja ēdienu nav iespējams nogaršot, piemēram, gavējot, vai tad, ja apetītes nav, skaitīt lūgšanu, tam esot klāt, nav nevēlams.)
12. Skatiena vēršana augšup.

Lūgšanas atstāšana; lūgšanas atstājeja juridiskais statuss:

Cilvēks, kurš neuzskata lūgšanas izpildīšanu par obligātu, atkrīt no Islāma (pat gadījumā, ja skaita visas obligātās lūgšanas). Tas pats attiecas uz cilvēku, kurš nenoraida lūgšanas izpildes obligātumu, bet ir atstājis tās izpildi pilnīgi.

Muslims, kurš neregulāri pilda lūgšanu, ir liels grēcinieks.

*Takfūr*⁷⁵ jautājumos nepieciešamas lielas zināšanas dažādās Islāma zinātnēs, tāpēc šāda veida slēdzienus spēj izdarīt tikai zinātnieki.

Piektā nodaļa: neobligātās lūgšanas

To nozīmīgums:

Neobligātās lūgšanas, pēc *džihād*⁷⁶ un zināšanu gūšanas, ir viens no labākajiem pielūgsmes veidiem.

Neobligāto lūgšanu veidi:

1. Neobligātās lūgšanas, kuru izpildei paredzēts noteikts laiks:
 - a) uzreiz pirms/pēc obligāto lūgšanu izpildes (*sunnatur-ravātīb*);
 - b) neatkarīgi no obligāto lūgšanu izpildes laika (piemēram: *al-vitr*, *ad-duhā*).
2. Neobligātās lūgšanas, kuru izpildei nav noteikta laika.

Neobligātās lūgšanas, kuras vēlams skaitīt grupā:

1. *At-tarāvīh* lūgšana.
2. *Al-istiskō'* lūgšana (lietus lūgšanas lūgšana; aktuāla sausajos dienvidu reģionos).

Rovātīb lūgšanu skaits:

Rovātīb arābu valodā nozīmē „pastāvīgas”. Šīs lūgšanas ir pirms vai uzreiz pēc obligātajām lūgšanām; tās kompensē nepilnības, kuras izdarītas obligātajās lūgšanās.

⁷⁵ Kāda pasludināšana par neticīgo.

⁷⁶ Šeit: militārā cīņā pret Islāma ienaidniekiem pēc *šariatā* noteiktās kārtības.

1. 2 *rak'a* pirms *al-fadžr* lūgšanas (vissvarīgākā neobligātā lūgšana).
2. 4 (2+2) *rak'a* pirms *al-dzuhr* lūgšanas.
3. 2 *rak'a* pēc *ad-dzuhr* lūgšanas.
4. 2 *rak'a* pēc *al-maghrib* lūgšanas.
5. 2 *rak'a* pēc *al-'išā'* lūgšanas.

***Al-vitr*⁷⁷ lūgšana (tās laiks un nozīmīgums):**

Lūgšanas izpildīšana ir ļoti vēlama, bet ne obligāta. Tās laiks ir starp *al-'išā'* un *al-fadžr* lūgšanām. Tās atlikšana uz nakts beigām ir labāka nekā skaitīšana nakts sākumā, bet ar noteikumu, ka cilvēks ir pārliecināts, ka spēs uz to piecelties. Ja nav pārliecības, ka lūgšana tiks noskaitīta nakts pēdējā trešdaļā, tad labāk to noskaitīt pirms gulētiešanas.

***Rak'a* skaits *al-vitr* lūgšanā:**

Islāma likumu krājumā atrodami norādījumi sekojošiem lūgšanas ciklu skaitiem:

1. Mazākais *rak'a* skaits ir viens.
2. Drīkst izpildīt trīs *rak'a* ar vienu *tašahhud* un *taslīm* beigās.
3. Drīkst izpildīt trīs *rak'a* ar diviem *tašahhud* un diviem *taslīm*.
4. Nedrīkst pildīt trīs *rak'a* ar diviem *tašahhud* un vienu *taslīm* (kā *al-maghrib* lūgšana).
5. Drīkst pildīt piecus vai septiņus *rak'a* ar vienu *tašahhud* un *taslīm* pēdējā *rak'a*.

Laiki, kuros neobligāto lūgšanu pildīšana ir aizliegta:

1. No laika, kad noskaitīta *al-fadžr* lūgšana, līdz laikam, kad saule mazliet pacelsies (15-20 min. pēc saullēkta).
2. No brīža, kad saule atrodas zenītā līdz brīdim, kad tā sāk noiet no tā (pēdējās minūtes līdz *ad-dzuhr* lūgšanas *azān*).
3. No laika, kad noskaitīta *al-'asr* lūgšana līdz saulrietam.

Lūgšanas, kuras drīkst skaitīt šajos laikos:

1. Divi *rak'a* pēc *tovāf* izpildīšanas (rituālā apiešana ap *ka'aba*).
2. Divu *ravātib rak'a* izpildīšana pēc *al-fadžr* lūgšanas.
3. *Ad-dzuhr ravātib rak'a* izpildīšana pēc *al-'asr* lūgšanas.
4. *Ad-dzuhr* un *al-'asr* lūgšanu apvienošana pēc *al-'asr* lūgšanas.
5. *Al-džanāza*⁷⁸ lūgšana.
6. *Tahijjat-ul-masdžid*⁷⁹ (divi *rak'a*, atnākot uz mošeju).
7. *Al-kusūf*⁸⁰ lūgšana.
8. Ar attaisnojošu iemeslu izlaistās obligātās lūgšanas.

⁷⁷ Nepāra

⁷⁸ Bēru

⁷⁹ Mošejas sveicināšana.

⁸⁰ Saules aptumsuma

Sestā nodaļa: *sudžūd-us-sahv*⁸¹, *sudžūd-ut-tilāva*⁸² un *sudžūd-uš-šukr*⁸³

***Sudžūd-us-sahv* izpildīšanas iemesli:**

Sudžūd-us-sahv ir divi *sudžūd*, kuri tiek izpildīti jebkuras lūgšanas beigās, kad konkrētās lūgšanas laikā tika izlaista vai pielikta kāda no lūgšanas obligātām sastāvdaļām, vai gadījumā, ja šaubas, ka izpildīts nepieciešamais *rak'a* skaits.

Kad tiek izpildīts *sudžūd-us-sahv*?

1. Ja kāda no obligātajām lūgšanas sastāvdaļām tika izpildīta vairāk nekā vajadzīgs, piemēram, 5 *rak'a* vai divi *ruku'a* viena vietā. Ja par to atceras tikai pēc lūgšanas, tad arī tad ir jāizpilda *sudžūd-us-sahv* un *taslīm*.
2. Ja tika veikts nepietiekams *rak'a* skaits, piemēram, 3 *rak'a al-asr* lūgšanā. Tad ir jāveic vēl viens *rak'a*, kura beigās ir jāizpilda *sudžūd-us-sahv*.
3. Ja nav izpildīts kāds no obligātajiem (*vādžib*) lūgšanas elementiem.
4. Ja lūgšanas laikā rodas šaubas par *rak'a* skaitu. Tad lūgšana ir jāturpina skaitīt un šaubu gadījumā jādomā, ka izpildīts iespējamais mazākais *rak'a* skaits (piemēram, ja neatceras, vai rit trešais vai ceturtais *rak'a*, tad pieņem, ka trešais), tomēr, ja viens no viedokļiem liekas manāmi pārliecinošāks, tad pieņem to un lūgšanas beigās izpilda *sudžūd-us-sahv*.

Kad *sudžūd-us-sahv* ir vēlams:

Gadījumā, kad kāda no lūgšanas vārdiskajām sastāvdaļām tika pateikta nepareizā vietā, piemēram, Kurāna lasīšana *sudžūd* laikā vai *tašahhud* stāvēšanas laikā.

Kā tiek izpildīts *sudžūd-us-sahv*:

Izpilda divus *sudžūd* (tādus pašus kā jebkuras obligātās lūgšanas *sudžūd*) vai nu starp pēdējo *tašahhud* un *taslīm* vai pēc *taslīm*.

***Sudžūd-ut-tilāva*:**

Tas ir *sudžūd*, kurš tiek veikts pēc noteiktām Kurāna zīmēm, jo uz to ir norāde Kurānā. Tā juridiskais statuss ir *mustahabb*, nevis *vādžib*. Ja *imām* to neveic, skaitot lūgšanu grupā, tad pārējie arī to neveic, jo grupas lūgšanā visi atkārtoti pēc *imām*. *Sudžūd-ut-tilāva* ir viens *sudžūd* ar *takbīr* un *tasbīh*⁸⁴ lūgšanas laikā un bez tiem ārpus lūgšanas.

***Sudžūd-uš-šukr*:**

⁸¹ Pieplakšana pie grīdas (zemošanās) nevērības dēļ.

⁸² Pieplakšana pie grīdas (zemošanās), lasot (Kurānu).

⁸³ Pieplakšana pie grīdas (zemošanās), izsakot pateicību (Allāham).

⁸⁴ Vārdu "*Subhāna robbija-l-Aalā*" izrunāšana. Ir arī citi *du ā*, kurus drīkst lasīt *sudžūd-ut-tilāva* laikā.

Tā izpildīšana ir tāda pati kā *sudžūd-ut-tilāva*. To izpildīt ir vēlams tam, kuru Allāhs apdāvinājis, pasargājis no nelaiemes, vai kurš saņēmis priecīgas, laimīgas vēstis. To var izpildīt jebkurā virzienā, bet labāk vērsties pret *kibla*. Tāds pats ir *sudžūd-ut-tilāva* ārpus obligātās lūgšanas.

Septītā nodaļa: solāt-ul-džamā'a⁸⁵

Grupas lūgšanas nozīmīgums:

Grupas lūgšana ir obligāta visiem vīriešiem, arī neredzīgajiem. Tās atstāšana atļaujama slimības vai baiļu dēļ (pat no vētras vai stipra lietus). Ja cilvēks, dzirdot *azān*, dzīvojot mošejas tuvumā, bez pamatota iemesla (slimība, bailes) veic lūgšanu savās mājās, ofisā vai citur, nepiedaloties grupas lūgšanā mošejā, viņa lūgšana tiek ieskaitīta, bet ar grēku par grupas lūgšanas atstāšanu. Atalgojums par lūgšanas izpildīšanu grupā ir 27 reizes lielāks par lūgšanas izpildīšanu patstāvīgi.

Vai vīrietim, kurš jau ir noskaitījis lūgšanu, jāskaita tā vēlreiz grupā:

Tas ir vēlams.

Kāds ir mazākais musulmu skaits, lai izveidotu grupas lūgšanu:

Divi muslimi.

Cik *rak'a* jānoskaita, lai to sauktu par grupas lūgšanu:

Viena *rak'a* izpildīšana. Tātad, ja muslims paspēj tikai uz pēdējo grupas lūgšanas *rak'a*, viņa lūgšana skaitās izpildīta grupā, bet atalgojums par to samazinās (jo pārējie *rak'a* ir jāveic patstāvīgi). Paspēt uz noteiktu *rak'a*, nozīmē paspēt pievienoties lūgšanā līdz *ruku'a* izpildīšanai.

Kam ir atļauts atstāt grupas lūgšanu:

1. Slimniekam, bet ar nosacījumu, ka aiziešana uz mošeju kaitēs atveseļošanās procesam.
2. Stipri izsalkušam cilvēkam, kuram pagatavots ēdiens.
3. Cilvēkam, kuram nepieciešams nokārtot dabiskās vajadzības.
4. Cilvēkam, kurš baidās par sevi, savu naudu vai tuviniekiem, kuriem var tikt nodarīts kaitējums dēļ viņa piedalīšanās grupas lūgšanā.
5. Ja cilvēks var ciest no vētras, liela aukstuma vai stipra lietus, dodoties uz mošeju.
6. Tam, kurš nav spējīgs nostāvēt un var kaitēt stāvošajam aiz viņa, ja *imām* veic garu grupas lūgšanu.
7. Cilvēkam, kurš nevēlas palaist garām tuvinieka nāves iestāšanās brīdi.
8. Parādniekam, kurš baidās satikt parāda pieprasītāju.

Grupas lūgšanas vairākkārtēja atkārtošana vienā mošejā:

⁸⁵ Grupas lūgšana.

Tas ir pieļaujams, piemēram, tirgus mošejā vai mošejā uz ceļa (vietās, kurās nav iespējams savākt tikai vienu grupu lūgšanas izpildīšanai, vai gadījumos, kad mošejā nav noteikta lūgšanas vadītāja). Ja cilvēki veic atkārtotas grupas lūgšanas bez iemesla, regulāri kavējot grupas lūgšanas, tad šādas vairākkārtējas grupas lūgšanas vienā mošejā nav pieļaujams veikt.

Kas ir jāievēro, sākoties grupas lūgšanai:

Nedrīkst sākt neobligātās lūgšanas lasīšanu. Ja *ikāma* atskan neobligātās lūgšanas lasīšanas laikā, tad, atrodoties lūgšanas pirmajā *rak'a*, to labāk atstāt, bet esot otrajā *rak'a* - ātri pabeigt.

Astotā nodaļa: *imām* lūgšanā

Kam atļauts būt par lūgšanas vadītāju:

1. Tam, kurš labāk recitē Kurānu un saprot nozīmi tam, ko recitē; pat tad, ja mazāk zinošs reliģijas jautājumos.
2. Ja recitētprasme vienāda, tad izvēlas to, kurš zinošāks reliģijā.
3. Ja Kurāna recitēšana un zināšanas reliģijā līdzīgas, tad izvēlas to, kurš agrāk veica pārcelšanos no neticīgo valsts.
4. Ja Kurāna recitēšana, zināšanas reliģijā un pārcelšanās no neticīgo valsts ir līdzīga, tad izvēlas to, kurš ilgāk bijis muslims.
5. Ja pirmie četri punkti ir līdzīgi, tad izvēlas vecāko.

Mājas saimnieks ir tiesīgāks būt par *imām*; ar nosacījumu, ka viņš prot pareizi lasīt *sūru al-Fātiha*. Mošejas *imām* ir tiesīgāks būt par *imām*, bet valdnieks ir tiesīgāks būt par *imām* jebkuros apstākļos; ar nosacījumu, ka viņš prot pareizi lasīt *sūru al-Fātiha*.

Kam ir aizliegts būt par *imām*:

1. Sieviete (vadot lūgšanu vīriešiem).
2. Vīrietim, kurš atrodas rituālas netīrības stāvoklī vai, uz kura drēbēm/ādas atrodas netīras vielas (tad, ja viņš to zina).
3. Tam, kurš nespēj/neprot pareizi lasīt *sūru al-Fātiha* nedz no galvas, nedz no Kurāna, izrunājot visus burtus un *harakāt*⁸⁶.
4. Tam, kurš praktizē jaunievedumus reliģijā.
5. Tam, kurš nespēj veikt pilnīgi kādu no lūgšanas obligātajām sastāvdaļām, ja grupā ir kāds, kurš to spēj.

Kam ir nevēlams būt par *imām*:

1. Tam, kurš pieļauj daudz kļūdu citu *sūru* lasīšanā.
2. Tam, kuru nemīl un neciena lielākā grupas daļa.

⁸⁶ Latviešu valodā tie ir burti, bet arābu valodā tās ir zīmes, kuru analogija ir latviešu valodas patskaņiem a, i un u.

Kā cilvēki nostājas lūgšanai:

1. Vēlams, lai *imām* iznāktu grupas priekšā, bet lielas nepieciešamības gadījumā atļauts stāvēt grupas pirmās rindas vidū.
2. Skaitot lūgšanu divatā, abi atrodas vienā rindā, *imām* atrodoties pa kreisi.
3. Sievietes nostājas lūgšanai aiz pēdējās vīriešu rindas.

Kas lūgšanā nav jāpilda, skaitot to aiz *imām*:

1. Kurāna lasīšana lūgšanās, kurās Kurāns jālasa balsī (otra sūra pēc *al-Fātiha*).
2. Vārdu "*Samia-llāhu liman hamidah*" izrunāšana pēc *rukū`a*.

Lūgšanas sastāvdaļu izpildīšana ātrāk par *imām*:

To darīt ir aizliegts un tas samazina atalgojumu par lūgšanas izpildīšanu. Bet, ja ātrāk par *imām* tiek izpildīts kāds no lūgšanas stūrakmeņiem, piemēram, noliekšanās *ruku'a* vai *takbīrat-ul-ihram* izrunāšana, lūgšana netiek ieskaitīta un tā jāveic atkārtoti.

Juridiskie statusi, kuri attiecas uz *imām*:

1. Vēlams, lai aiz *imām* nostātos Kurāna lasīšanā un iegaumēšanā zinošākie muslimi, lai tie varētu labot *imām*, ja tas kļūdās, lasot Kurānu.
2. Vīriešiem ir vēlams censties ieņemt vietu lūgšanai pirmajā rindā, bet sievietēm – tālākajā.
3. Nav vēlams stāties lūgšanai otrajā rindā, kamēr netiek aizpildīta pirmā, un trešajā, kamēr netiek aizpildīta otrā, utt.
4. Vēlams, lai lūdzēju rindas būtu blīvas, pēda pie pēdas, plecs pie pleca, un pēc iespējas taisnākas.
5. Lūdzēju rinda nedrīkst sastāvēt no viena cilvēka, tāpēc cilvēkam, kurš palicis rindā viens, ir jāuzsit pa plecu kādam no priekšā stāvošajiem, lai tas veiktu soli atpakaļ, jaunas rindas izveidei.

Devītā nodaļa: lūgšanas saīsināšana un apvienošana

Ceļotāja lūgšana

Juridiskais statuss par lūgšanas saīsināšanu:

Lūgšanas saīsināšana ceļojuma laikā vai citos gadījumos, kuros to ir atļauts darīt, ir atvieglojums, kuru mums devis Allāhs - tāpēc tās izmantošana ir labāka par tās atstāšanu.

Kuras lūgšanas tiek saīsinātas:

Lūgšanas ceļojuma laikā, sastāvošas no četriem *rak'a* (*ad-dzuhr, al-'asr, al-'išā'*). Tās saīsina līdz diviem *rak'a*.

Kas Islāmā ir ceļojums:

Ceļojums ir attālums, kuru veic kājām/ar jebkuru transporta līdzekli un tas nav īsāks par 80 kilometriem. Ja tiek veikts ceļojums, kura mērķis ir aizliegts (alkoholisko dzērienu iegāde), tad lūgšanu saīsināšana nav atļauta.

Lūgšanas saīsināšana, apstājoties ceļojuma laikā:

- a) Ja apstāšanās ir ar nodomu palikt vairāk par četrām dienām, tad lūgšanu saīsināt nedrīkst.
- b) Ja apstāšanās ir ar nodomu palikt četras dienas un mazāk, tad lūgšanu ir vēlams saīsināt.
- c) Ja ceļotājs ir spiests palikt uz vietas vairāk par četrām dienām (piemēram, lielas vētras dēļ), tad lūgšanu ir vēlams saīsināt, pat, ja vētra viņu aizkavēs uz ilgāku laiku.

Kad ceļotājam ir aizliegts saīsināt lūgšanu:

1. Ja lūgšana tiek veikta grupā aiz *imām*, kurš nav ceļotājs.
2. Ja lūgšana tiek veikta grupā, nezinot, vai *imām* ir vai nav ceļotājs, jo nolūks, cik *rak'a* skaitīt, ir jāpieņem pirms lūgšanas.

Lūgšanu apvienošana:

Apvienot drīkst *ad-dzuhr* ar *al-'asr* lūgšanu, *al-maghrib* ar *al-'išā'* lūgšanu, gan atrodoties ceļā, gan apstājoties ceļojuma laikā. Lūgšanu apvienošanu nav vēlams veikt apstāšanās laikā, jo tā nav darījis pravietis, miers viņam un Dieva svētība.

Lūgšanas drīkst apvienot arī:

1. Slimnieks.
2. Stipra lietus vai vētras laikā, ar nosacījumu, ka lūgšanu apvienošana paglābs no vētras un lietus (piemēram, lai nevajadzētu atkārtoti iet uz mošeju). Ja lūgšana tiek skaitīta mājās, tad to apvienošana nav atļauta.

Slimnieka lūgšana:

No slima cilvēka netiek noņemts pienākums pildīt lūgšanu, un viņam tā jāpilda tik pilnīgi, cik iespējams. Ja ir iespējams stāvēt, pat, ja vajadzība atspiesties pret spieķi, lūgšana ir jāveic stāvus. Ja nav iespējams lūgšanu nostāvēt, tad to veic sēžot. Ja slimnieks nespēj sēdēt, tad veic guļus, izdarot *ruku'a* un *sudžūd* ar galvas pacelšanu, cenšoties galvas pacelšanu *ruku'a* laikā izdarīt mazāku kā pacelšanu *sudžūd* laikā. Ja tas nav iespējams, tad *ruku'a* un *sudžūd* veic ar acu kustībām. Pienākums pildīt lūgšanu ir tikmēr, kamēr slimnieka apziņa ir skaidra un viņš saprot notiekošo.

Desmitā nodaļa: solāt-ul-džumu'a⁸⁷

Piektdienas lūgšanas juridiskais statuss:

Tā ir obligāta katram vīrietim.

⁸⁷ Piektdienas lūgšana.

Piektdienas lūgšanas izpilde ir obligāta pie šādiem nosacījumiem:

1. Jābūt musulmam.
2. Jābūt vīrietim.
3. Jābūt brīvam (tātad ne vergam).
4. Jābūt pubertāti sasniegušam.
5. Jābūt garīgi veselam.

Tās izpildīšana nav obligāta:

1. Vergam.
2. Sieviete.
3. Bērnam.
4. Cilvēkiem, kuros ir iemitinājies džins, garīgi slimiem cilvēkiem.
5. Slimniekam.
6. Ceļotājam.

Laiks, kurā jāpilda piektdienas lūgšana:

Lūgšana jāpilda *ad-dzuhr* lūgšanas laikā. Lai tiktu ieskaitīta piektdienas lūgšana, jānoskaita vismaz viens *rak'a* grupā.

***Hutba*⁸⁸:**

Hutba ir obligāta piektdienas lūgšanas sastāvdaļa. Tā sastāv no divām daļām, kuras tiek lasītas pirms lūgšanas.

Kas ir vēlams, lasot sprediķi:

1. *Du'ā'* par musulmiem (ietver reliģiskus un ikdienas jautājumus).
2. Lasīt *hutba* skaļā balsī, skaidrā un saprotamā valodā.
3. Lasīt *hutba* stāvus.
4. Lasīt *hutba*, stāvot uz *minbār*⁸⁹ vai kāda cita paaugstinājuma.
5. Uz brīdi apsēsties uz *minbār* starp sprediķa daļām.
6. Lasīt īsu sprediķi (apmēram 15 min.+8 min.).
7. Uzskāpjot uz *minbār*, pasveicināt musulmus.
8. Apsēsties uz *minbār azān* laikā.
9. *Hutba* laikā atspiesties pret spieķi.

Kas ir aizliegts, klausoties sprediķi?

1. Sarunāties.
2. Staigāt pa mošeju (izņemot pievienojoties lūgšanai).

⁸⁸ Sprediķis.

⁸⁹ Paaugstinājums mošejā, uz kura stāv *imām*, lasot sprediķi.

Neobligātās lūgšanas pēc piektdienas lūgšanas:

Pēc piektdienas lūgšanas ir *sunna* veikt divus, četrus vai sešus *rak'a*.

Piektdienas lūgšanas apraksts:

Piektdienas lūgšana tiek lasīta balsī un sastāv no diviem *rak'a* (tāpat kā *al-fadžr* lūgšana). Pravieša, miers viņam un Dieva svētība, *sunna* lūgšanā ir lasīt *sūras al-A'alā* (87. *sūra*) un *al-Gāšija* (88. *sūra*) vai *sūras al-Džumu'a* (62. *sūra*) un *al-Munāfikūn* (63. *sūra*).

Ko vēlams darīt piektdienās:

1. Agri ierasties uz piektdienas sprediķi.
2. Veikt visa ķermeņa jeb lielo apmazgāšanos (ir zinātnieki, kuri uzskata to par obligātu).
3. Iesmaržoties.
4. Apgriezīt nagus, nodzīt ūsas, noņemt padušu un kaunuma apmatojumus.
5. Uzģērbt labākās drēbes.
6. Biežāk lūgt Allāhu svētīt pravieti (*Allahumma solli 'alā Muhammad⁹⁰*).
7. *Al-fadžr* lūgšanā lasīt *sūras as-Sadžda* (32. *sūra*) un *al-Insān* (76. *sūra*) un dienas laikā izlasīt *sūru al-Kahf* (18. *sūra*).
8. Atnākot uz mošeju, noskaitīt divus *rak'a*.
9. Biežāk lūgt *du'ā'*.

Vienpadsmitā nodaļa: *solāt-ul-khouf⁹¹*

Šīs lūgšanas juridiskais statuss:

Lūgšanu pilda kaujās un pie jebkādiem kara apstākļiem sekojošos gadījumos:

1. Lūgšanu pilda atļautās kaujās (piemēram, pūles Allāha ceļā pret neticīgajiem).
2. Pie pastāvošas ienaidnieka uzbrukšanas iespējas lūgšanas laikā.

Šīs lūgšanas apraksts:

Lūgšana sastāv no diviem *rak'a* un tā tiek skaitīta, mainoties divām grupām. Muslimi tiek sadalīti divās grupās: viena grupa sāk lūgšanu aiz *imām*, bet otra sargā vai gatavojas aizsardzībai. Pirmā grupa noskaita vienu *rak'a* aiz *imām*, bet otru patstāvīgi un nomaina otru grupu. Bet *imām* tikmēr stāv un gaida otrajā *rak'a*, kamēr pievienosies otra grupa. *Imām* turpina skaitīt lūgšanas otro *rak'a*, bet pārējiem otrajā grupā tas ir pirmais *rak'a*. Kad *imām* noskaitījis otru *rak'a*, viņš apsēžas skaitīt *tašahhud* un sagaida, līdz otra grupa noskaita otru *rak'a* līdz *tašahhud* un *taslīm*, pabeidzot lūgšanu kopā.

⁹⁰ "Ak, Allāhs, svētī Muhammadu!"

⁹¹ Lūgšana, kuru veic baiļu gadījumā.

Divpadsmitā nodaļa: *solāt-ul-`īd*⁹²

Svētku lūgšanas juridiskais statuss:

Muslimiem ir divi svētki: *'īd-ul-adhā*⁹³ un *'īd-ul-fitr*⁹⁴.

Šajos svētkos tiek skaitīta svētku lūgšana; skaitīt lūgšanu ir grupas pienākums. Praviētis, lai viņam miers un Allāha svētība, aicināja arī sievietes nākt uz svētku lūgšanu.

Svētku lūgšanas derīguma priekšnosacījumi:

1. Lūgšanas laika pienākšana.
2. Tajā ir jāpiedalās vismaz trim musulmiem.

Kad tiek skaitīta svētku lūgšana:

Svētku dienā; *ad-duhā*⁹⁵ lūgšanas laikā – sākot ar laiku 15 minūtes pēc saullēkta līdz *ad-dzuhr* lūgšanas laikam.

Svētku lūgšanas apraksts:

Svētku lūgšana sastāv no sprediķa un diviem *rak'a* pirms tā. Pirmajā *rak'a*, pēc *takbīrat-ul-ihram*, veic sešus *takbīr*, paceļot rokas pie katra *takbīr*, pēc tam *imām* nolasa balsī *sūras al-Fātiha* un *al-A'alā* (87. *sūra*) un turpina skaitīt lūgšanu kā parasti. Otrajā *rak'a* veic piecus *takbīr*, neskaitot *takbīrat-ul-kijām*⁹⁶, pēc tam *imām* nolasa balsī *sūras al-Fātiha* un *al-Gāšija* (88. *sūra*) un turpina skaitīt lūgšanu kā parasti (Tātad kopā 7+6 *takbīr*). *Sunna* ir arī *sūru Kāf* (50. *sūra*) un *al-Komar* (54. *sūra*) lasīšana.

Ko vēlams darīt svētku dienā:

1. Veikt svētku lūgšanu plašā, atklātā vietā ārpus pilsētas.
2. *'īd-ul-adhā* lūgšanu ir vēlams noskaitīt agrāk, jo miesniekiem tajā dienā daudz darba, bet *'īd-ul-fitr* lūgšanu vēlams noskaitīt vēlāk – *ad-duhā* lūgšanas laikā.
3. Apēst dateles pirms iešanas uz *'īd-ul-fitr*, un neēst neko pirms iešanas uz *'īd-ul-adhā*.
4. Pēc iespējas ātrāk iziet no mājas, ejot uz svētku lūgšanu ar kājām.
5. Veikt visa ķermeņa apmazgāšanos; uzvilkt labākās drēbes; iesmaržoties (tikai vīriešiem).
6. *Imām* vēlams nolasīt visaptveroša rakstura sprediķi, kurā muslimi tiek mudināti maksāt *zakā*⁹⁷, izskaidrojot tā nozīmīgumu; kurā tiek pieminētas sievietes un to tiesības.
7. Biežāk atkārtot *zikr*⁹⁸ un teikt *takbīr*.
8. Iet uz svētkiem pa vienu ceļu un atgriezties pa citu.

⁹² Svētku lūgšana.

⁹³ Upurēšanas svētki desmitajā *zu-l-hidža* mēneša datumā.

⁹⁴ Atgavēšanas svētki pirmajā *šavvāl* mēneša datumā.

⁹⁵ Priekšpusdienas

⁹⁶ *Takbīr* pēc piecelšanās no *sudžūd*.

⁹⁷ Īpašuma daļa, kuru izmaksā obligātā kārtībā noteiktām grupām, ja noteikta veida īpašums sasniedz noteiktu vērtību un atbilst noteiktiem izmaksāšanas nosacījumiem.

⁹⁸ Allāha pieminēšana.

Viens no labākajiem šo dienu *du'ā'*: "*Takobbala-Llāhu minnī va minkum!*"⁹⁹.

Trīspadsmītā nodaļa: *solāt-ul-istiskō*¹⁰⁰

Lietus lūgšanas juridiskais statuss:

Tā ir īpaša lūgšana, kurā Allāham tiek lūgts lietus, jo Viņš ir vienīgais, Kurš lemj kur un kad tas nolīs.

Iziešana uz to ir ļoti vēlama, bet ne obligāta.

Lietus lūgšanas izpildīšanas laiks un veids:

Lūgšanu izpilda tāpat un tajā pašā laikā, kad svētku lūgšanu. Lietu var lūgt arī jebkurā citā laikā un veidā (atrodoties *sudžūd*, taisot *du'ā'* utt.).

Sagatavošanās lietus lūgšanai:

Imām iepriekš pasludina cilvēkiem par lūgšanas izpildi, aicinot nožēlot savus grēkus, atstāt savstarpējo naidu un strīdus, jo grēki ir nelaimju cēloņi; un sausums arī ir nelaime.

Vēlams veikt visa ķermeņa apmazgāšanos. Uz lūgšanu jāiet bijīgam, gatavam pazemīgi lūgt Allāhu.

Lietus lūgšanas sprediķis:

Imām pēc lūgšanas vēlams veikt sprediķi, kuram ir jāietver dažādi jautājumi: tajā jāmudina uz grēku nožēlošanu, žēlastības dāvanu izdalīšanu, grēku atstāšanu un atgriešanos pie Allāha.

Vēlams nolasīt Kurāna zīmes, kurās pavēlēts lūgt piedošanu Allāham. Lūdzot lietu, vēlams pacelt rokas ar plaukstām uz augšu un lūgt Allāham svētīt pravieti (*Allahumma solli 'alā Muhammad!*), lai viņam miers un Allāha svētība.

Kā vēlams lūgt lietu:

1. Biežāk veikt *du'ā'*. Pēc *du'ā'* vēlams vērsties pret *kibla* un pārgērbt kreklu ar mugurpusi uz priekšu.
2. Lūgšanā vēlams piedalīties arī sievietēm un bērniem.
3. Iet uz lūgšanu godbijībā un pazemībā (Allāha priekšā).
4. Pastāvēt zem lietus neilgu laiku, kad tas sāk līt.

Četrpadsmitā nodaļa: *solāt-ul-kusūf*¹⁰¹ **un *solāt-ul-khusūf***¹⁰²

⁹⁹ "Lai Allāhs pieņem no manis un no jums!"

¹⁰⁰ Lietus lūgšana.

¹⁰¹ Saules aptumsuma lūgšana.

¹⁰² Mēness aptumsuma lūgšana.

Saules/mēness aptumsuma lūgšanas juridiskais statuss:

Tā ir lūgšana, kura tiek izpildīta saules vai mēness aptumsumu laikā. To skaitīt ir obligāti.

Saules/mēness aptumsuma lūgšanas izpildīšanas laiks un veids:

To pilda visu aptumsuma laiku.

Lūgšana sastāv no diviem *rak'a*. Pirmajā *rak'a* lasa balsī *sūru al-Fātiha* un otru *sūru* kādu no garajām. Pēc tam izpilda garu *ruku'a*. Iztaisnojoties no tā, atkal lasa *sūru al-Fātiha* un otru *sūru* kādu no garajām. Pēc tam izpilda otru *ruku'a* un tad divus garus *sudžūd*. Otro *rak'a* izpilda tāpat kā pirmo, tikai īsāku un bez garām *sūrām*, pēc tam nolasa *tašahhud* un pasaka *taslīm*.

Pēc lūgšanas tās vadītājam vēlams mudināt atnācējus lūgt Allāhu piedot grēkus un brīdināt no nevērības un vieglprātības.

Ja lūgšana beidzas pirms aptumsuma beigām, tad turpina skaitīt *zīkr* un taisīt *du'ā'*.

Piecpadsmītā nodaļa: *solāt-ul-džanāza*¹⁰³**Mirušā apmazgāšanas juridiskais statuss un tās prasības:**

Mirušā apmazgāšana ir obligāta.

1. Obligāta prasība tam, kurš apmazgā līķi, ir spēja un zināšanas par to, kā tas jādara.
2. Priekšrocība apmazgāt mirušo ir tam, kuram mirušais ir novēlējis sevis apmazgāšanu. Pēc tam uz to ir tiesības tēvam, vectēvam, dēlam utt. Vīrs apmazgā savu sievu, bet sieva savu vīru. Sieviete apmazgā sievieti, bet vīrietis vīrieti. Bērnu līdz septiņu gadu vecumam atļauts apmazgāt neatkarīgi no dzimuma. Apmazgāt neticīgos ir aizliegts.
3. Ūdenim, ar kuru tiek apmazgāts mirušais, ir jābūt attīrošam (skat. *Tohāra* daļu), bet vietai, kurā apmazgā mirušo, jābūt slēgtai – tajā atrodas tikai apmazgātājs (-i).

Mirušā apmazgāšanas apraksts:

1. Mirušo novieto uz cieta pamata (morgos tie ir speciāli metāla rati, kurus vēlāk var nomazgāt ar ūdeni).
2. Nosedz mirušā *aura*.
3. Novelk apģērbu.
4. Paceļ mirušā galvu.
5. Uzspiež vairākas reizes uz mirušā vēdera.
6. Nomazgā to, kas iziet no dzimumorgāna vai anālās atveres (ja iziet).
7. Izdara nodomu veikt mirušā visa ķermeņa apmazgāšanu.
8. Pasaka: "*Bismillāh!*"
9. Veic *vudū*, tādu pašu kā lūgšanai, tikai neskalo degunu un muti, bet pārvelk pār tiem ar mitru roku.

¹⁰³ Apbedīšanas lūgšana.

10. Pēc tam izmazgā mirušā galvu un nomazgā bārdu ar ziepjūdeni; tālāk mazgā ķermeņa labo pusi un tad kreiso, līdz tiek nomazgāts viss ķermenis. Pietiekami ir nomazgāt ķermeni tīru vienu reizi, bet vēlams to nomazgāt trīs reizes.

11. Pēc tam mirušo noslauka.

12. Apgriež liekos matus (piemēram, garas ūsas) un nagus. Ja sievietei ir gari mati- tos savāc kopā un nolaiž aiz muguras.

Ja ūdens nav pieejams vai ķermenis stipri apdedzis/sadragāts, tad veic *tajammum* ar smiltīm vai putekļiem. Pēc mirušā apmazgāšanas pašam mazgātājam ir vēlams veikt visa ķermeņa apmazgāšanos.

Muslims, kurš kritis mocekļa nāvē kaujā, netiek apmazgāts.

Mirušā ievīstīšana:

Jāievīsta viss ķermenis, bet, ja materiāla visam ķermenim nepietiek, tad aplāj *aura*, galvu un kājas. *Muhrim*¹⁰⁴ galva nav jānosiedz.

Vīrieti ir vēlams ievīstīt trijos baltos audumos sekojošā kārtībā:

1. Vispirms izklāj audumus tā, lai, noliekot uz tiem mirušo, tie nosegtu visu ķermeņa priekšpusi.
2. Tad mirušo noliek uz auduma ar vēderu uz leju.
3. Auduma kreiso pusi, uz kura atrodas ķermeņa augšdaļa, uzmet virsū ķermenim, nosedzot ķermeņa augšdaļas mugurpusi.
4. Pēc tam uz muguras uzmet labās puses galu, nosedzot muguru divās kārtās.
5. To pašu izdara ar otro un trešo audumu.
6. Ja audums paliek pāri, var papildus pārsegt galvu un kāju apakšējo daļu.
7. Ķermeni apsien, lai audumi nekristu no tā nost.
8. Sieviete ir vēlams ietērt svārkos, kreklā, galvassegā un ievīstīt divos auduma gabalos; nepilngadīgu puiku - vienā auduma gabalā, bet meiteni - garā kreklā un divos audumos.

Apbedīšanas lūgšanas juridiskais statuss:

Grupas pienākums.

Apbedīšanas lūgšanas derīguma priekšnosacījumi:

1. Nodoms.
2. Lūgšanas veicēja pilngadība un garīga veselība.
3. Lūgšana izpildāma *kibla* virzienā.
4. Lūgšanas veicējam jānosiedz *aura*.
5. Drēbēm un ķermenim ir jābūt tīriem no netīrām vielām.
6. Lūgšana izpildāma pie mirušā.
7. Gan mirušajam, gan lūgšanas veicējiem jābūt musulmiem.
8. Jāatrodas rituālās tīrības stāvoklī.

¹⁰⁴ Vīrietis *ihram* stāvoklī, piemēram, veicot *hadž* vai *'umra*.

Apbedīšanas lūgšanas stūrakmeņi:

1. Visa lūgšana veicama stāvus.
2. *Takbīrat-ul-ihram*.
3. *Sūras al-Fātiha* lasīšana.
4. Aizlūgums par pravieti, miers viņam un Dieva svētība (*Allahumma, solli 'alā Muhammadin va 'alā āli...*).
5. *Du'ā'* par mirušo.
6. *Taslīm*.
7. Visu stūrakmeņu izpildīšana minētajā kartībā.

Kā vēlams skaitīt apbedīšanas lūgšanu:

1. Pacelt rokas pie katra *takbīr*.
2. Nolasīt *istiāza* pirms *sūras al-Fātiha*.
3. Taisīt *du'ā'* par sevi un citiem musulmiem.
4. Lūgšanu vēlams skaitīt ātrā tempā.

Apbedīšanas lūgšanas laiks:

Lūgšana jānoskaita uzreiz pēc mirušā apmazgāšanas un ievīstīšanas audumā. Ja tiek saņemtas ziņas no citas valsts par kāda muslima apbedīšanu, tad ziņas saņēmējs pēc iespējas ātrāk izpilda lūgšanu savā atrašanās vietā.

Apbedīšanas procesijas pavadīšana:

1. Apbedīšanas procesijas pavadīšana ir vēlama.
2. Mirušo līdz kapam atļauts vest ar mašīnu.
3. Mirušais obligāti jāapglabā musulmu kapos.
4. Vēlams visu procesu, no mirušā apmazgāšanas līdz apbedīšanai, veikt bez kavēšanās.
5. Apbedīšanas procesijas pavadīšanai vajadzētu uzvesties klusi.
6. Sievietēm apbedīšanas procesijā piedalīties aizliegts.
7. Procesiju pavadīšanai vēlams stāvēt kājās, kamēr mirušais netiek nolikts uz zemes.

Mirušā apglabāšanas un kapa apraksts:

1. Kapu vēlams veidot dziļu, platu, ar dobumu kapa sēnā (*kibla* virzienā), kurā mirušais tiek nolikts uz labā sēna ar skatu uz *kibla*. Dabumu aiztaisa ar akmeņiem, mālu vai citiem piemērotiem materiāliem, un tad kapu aizber ar zemi. Virs kapa ir atļauta zemes paaugstinājuma izveidošana plaukstu augstumā un kapa robežas apzīmēšana, apliekot to ar akmeņiem.
2. Uz kapa nav vēlams veidot uzrakstus, ja vien pēc tā nav stipras nepieciešamības.
3. Ir aizliegta kapa apgaismošana, sveču vai naudas atstāšana uz tā, mošejas būvēšana uz tā vai pie tā. Uz kapa aizliegts kāpt un sēdēt, un aizliegts lasīt pie tā Kurānu.
4. Ir vēlams taisīt *du'ā'* par mirušo.

Jaunievdumi bērū sakarā:

1. Pulcēšanās krāšņās telpās Kurāna lasīšanai.
2. Ēdiena pagatavošana viesiem. (Ēdiena pagatavošana mirušā radniekiem ir vēlama).
3. Daudzkārtēja mirušā radnieku apciemošana.

Sērot un raudāt ar asarām nav aizliegts, jo tas ir dabiski, bet sūdzēties un izrādīt neapmierinātību par to, ko Allāhs ir priekšnoteicis, ir aizliegts.

TREŠĀ DAĻA: AS-SOUM¹⁰⁵

Pirmā nodaļa: gavēņa nozīmīgums un gavēšanas obligātuma pierādījumi

Kas ir gavēnis:

- 1) Lingvistiskā nozīme: atturēšanās no kaut kā.
 - 2) Termina zinātniskā nozīme: atturēšanās no ēšanas, dzeršanas un pārējām gavēņa anulējošām darbībām ar nolūku kalpot Dievam laikā no rītausmas līdz saulrietam.
- Gavēnim ir divi stūrakmeņi: atturēšanās no gavēņa atceļošām darbībām un nolūks pašai gavēšanai.

Juridiskais statuss par gavēni *ramadān* mēneša laikā un tā pierādījums:

Ramadāna gavēnis ir ceturtais no pieciem Islāma pīlāriem; tā turēšana ir obligāta.

Pierādījums no Kurāna: "**Jūs, kuri noticejāt! Jums ir noteikts gavēnis tāpat, kā bija noteikts tiem, kas bija pirms jums, lai jūs kļūtu dievbijīgi!**" [2:183].

Pierādījums no *sunna*: pravietis, lai viņam miers un Allāha svētība, teica: "**Islāms celts uz pieciem pīlāriem: liecība, ka neviens nav tiesīgs būt pielūgts, izņemot Allāhu, un, ka Muhameds ir Allāha sūtnis; rituāla lūgšana; *zakā* maksāšana; *hadž* veikšana un *ramadān* mēneša gavēnis**". [Muslim, 16].

Gavēņa veidi:

1. *Ramadān* mēneša gavēnis.
2. Grēku izpiršanas gavēnis.
3. Solījuma gavēnis.
4. Gavēšana pēc brīvas gribas.

Gavēņa vērtība:

1. Dvēseles attīršanās no sliktām īpašībām.

¹⁰⁵ Gavēnis.

2. Gavēnis attur no šīs pasaules baudām un iegribām un liek tīkot pēc atlīdzības Nākošajā dzīvē.
3. Turot gavēni, cilvēks izjūt nabadzīgu cilvēku izsalkumu un slāpes.

Gavēņa turēšanas obligātuma nosacījumi:

1. Jābūt musulmam.
2. Jābūt garīgi veselam.
3. Jābūt fiziski spējīgam turēt gavēni.

Gavēni atļauts neturēt ceļotājam. Gavēni nav atļauts turēt sievietei, kurai ir mēnešreižu vai pēcdzemdību asiņošana. To ir atļauts neturēt sievietei, kura baro ar krūti.

Ramadān mēneša iestāšanās:

Ramadān ir mēness kalendāra mēnesis. Jauns mēnesis iestājas tad, kad debesīs parādās jauns mēness. *Ramadān* mēneša iestāšanos vēro pēc iepriekšējā, *ša'bān*, mēneša divdesmit devītās dienas. Ja jauna mēness veidošanās netiek pamanīta, tad *ša'bān* mēnesis ilgst vēl vienu dienu un tad iestājas *ramadān* mēnesis. Tāpat tiek noteikta arī *šavvāl* mēneša iestāšanās, kurš seko pēc *ramadān* mēneša. Pēc mēness kalendāra jauna diena sākas pēc saulrieta. Ir atļauts sākt gavēni vienlaicīgi ar kādu citu musulmu zemi, bet vienas zemes musulmiem ir aizliegts sākt gavēni dažādās dienās, tātad gavēnis ir jāsāk vienā laikā.

Gavēņa nolūka juridiskais statuss un tā nolūkošanās laiks:

Nolūks ir derīguma priekšnosacījums gavēšanai. Nolūkoties gavēt var naktī pirms gavēņa līdz *al-fadžr* lūgšanas laika iestāšanās sākumam.

Nolūkoties neobligātajam gavēnim atļauts arī gavēņa dienas laikā, ja no rītausmas nav nekas ēsts un dzerts vai darīts kaut kas cits, kas anulē gavēni.

Ir pietiekoši nolūkoties pirmajā gavēņa dienā gavēt visu *ramadān* mēnesi, bet vēlams nolūkoties gavēt pirms katras gavēņa dienas.

Otrā nodaļa: kam ir atļauts neturēt gavēni un lietas, kuras anulē gavēni.

Kam ir atļauts neturēt gavēni, un kādā veidā tas jākompensē:

1. Slimniekam- kompensē dienu pret dienu.
2. Ļoti vecam vai hronisku slimību slimojošam cilvēkam, kurš nav spējīgs gavēt – kompensē, pabarojot nabagus ar apm. 1,100 kg rīsu, kartupeļu vai jebkuru citu izplatītu barību konkrētajā valstī, par katru negavēto dienu.
3. Ceļotājam- kompensē dienu pret dienu.
4. Aizliegts gavēt sievietei, kurai ir mēnešreizes vai pēcdzemdību asiņošana (gavēnis netiek pieņemts) – kompensē dienu pret dienu.
5. Grūtniecei vai sievietei, kura baro bērnu ar krūti, ja viņas baidās par sevi vai bērnu. Izlaisto dienu ir atļauts kompensēt, barojot vienu nabagu ar 1,100 kg pārtikas.

Lietas, kuras pārtrauc gavēni:

1. Apzināta ēšana vai dzeršana. Gavēni pārtrauc arī barojošas injekcijas (ar glikozi) vai deguna pilieni, kuri nokļūst rīklē.
2. Apzināti izraisīta vemšana.
3. Mēnešreižu vai pēcdzemdību asiņošana.
4. Nolūks paēst, padzert vai izdarīt citu gavēni pārtraucošu darbību.
5. Atkrišana no Islāma.
6. Apzināta uzbudināšanās ar spermas iziešanu (skūpst, pieskāriens); (Spermas iziešana miega laikā gavēni nepārtrauc).

Visos iepriekšminētajos gadījumos katru pārtraukto gavēņa dienu kompensē ar dienu pret dienu. Punktos Nr. 1, 5, 6 un 7 veic arī grēka nožēlu un lūdz Allāham piedošanu.

7. Dzimumakts ar spermas iziešanu.

Gavēņa pārtrauktās dienas kompensācija šajā gadījumā ir dziļa grēka nožēlošana, verga atlaišana un kompensācija ar dienu pret dienu. Ja to nevar izdarīt (nav vergu), jāgavē divi mēneši pēc kārtas. Ja nespēj arī to – jāpabaro 60 nabagi. Ja nav iespējas pabarot nabagus, tad tas paliek kā parāds līdz brīdim, kamēr tiks sasniegta pietiekoša materiāla labklājība, lai pabarotu nabagus.

Ja muslims veic gavēni pārtraucošu darbību, tad viņam tā diena ir jāturpina gavēt. Pēc *ramadān* mēneša beigām šī diena ir jāatgavē.

Trešā nodaļa: vēlmais un nevēlamais gavēņa laikā.

Vēlamais:

1. *Suhūr*¹⁰⁶.
2. *Suhūr* atlikšana tuvu rītausmai.
3. Gavēņa pārtraukšana pēc iespējas ātrāk pēc *al-maghrib* iestāšanās.
4. Gavēņa pārtraukšana ar nepāra skaita svaigām vai žāvētām datelēm. Ja nav pieejams ēdiens vai dzēriens, tad gavēni pārtrauc ar nolūku pārtraukt gavēt.
5. *Du'ā'* taisīšana *iftār*¹⁰⁷ (*zahaba-d-dzommu'* va *btallati-l-'urūk* va *thabata-l-adžru in šā'-Allāh*¹⁰⁸) un gavēņa laikā.
6. Žēlastības dāvanu došana, Kurāna lasīšana, *iftār* pagatavošana priekš gavējošiem un citu labu darbu darīšana.
7. Nakts lūgšanu skaitīšana; īpaši pēdējās desmit *ramadān* mēneša dienās.
8. *Umra* veikšana.
9. Atbildēt: "*Innī sōim!*"¹⁰⁹ tam, kurš cenšas aizvainot.

Nevēlamais:

¹⁰⁶ Ēšana un dzeršana nakts pēdējā stundā; līdz rītausmai.

¹⁰⁷ Gavēņa pārtraukšana.

¹⁰⁸ "Aizgāja slāpes, piepildījās vēnas un tika iegūts atalgojums, ja Allāhs tā vēlēties."

¹⁰⁹ "Patiesi, es gavēju!"

1. Pārlietu deguna un mutes skalošana *vudū* taisīšanas laikā.
2. Skūpstīšanās un citu kaisles (uzbudinājuma un dzimumakta) izraisītu darbību veikšana tam, kurš viegli iekarst un nevalda pār savu rīcību.
3. Siekalu sakrāšana mutē ar nolūku tās norīt.
4. Ēdiena garšošana (to nenorijot) bez vajadzības. Ēdiena garšošana *iftār* pagatavošanas laikā ir attaisnojošs iemesls.

Ceturtnā nodaļa: *ramadān* mēneša gavēņa atlīdzināšana un neobligātais gavēnis

***Ramadān* mēneša gavēņa atlīdzināšana:**

Negavētās *ramadān* mēneša dienas jāatgavē līdz nākošā *ramadān* mēneša sākumam. Vēlams tās atgavēt pēc iespējas ātrāk. Ja negavētās dienas netika atlīdzinātas līdz nākamā *ramadān* mēneša sākumam bez attaisnojoša iemesla, tad tās jāatgavē pēc tekošā *ramadān* mēneša un papildus par katru negavēto dienu jāpabaro viens nabags.

Kad ir vēlams neobligātais gavēnis:

Neobligātais gavēnis un cita veida neobligātā kalpošana ir papildus atalgojuma pelnīšana. Tiesas dienā neobligātā kalpošana atsvērs pieļautās kļūdas un nepilnības obligātajā kalpošanā.

Neobligātais gavēnis vēlams -

1. Sešas dienas *šavvāl* mēnesī (nākamais mēnesis pēc *ramadān*).
2. *'Arafa* dienā (*zu-l-hidža* mēneša desmitais datums); tam, kurš neveic *hadž*.
3. *'Ašūrā'* dienā (*muhammad* mēneša desmitais datums). Vēlams gavēt arī mēneša devītajā un vienpadsmitajā dienā.
4. Pirmdienās un ceturtdienās.
5. Katru mēnesi jebkuras trīs dienas. Labākās ir mēneša trīspadsmitais, četrpadsmitais un piecpadsmitais datums (pēc mēness kalendāra).
6. Dāvida gavēnis (gavēnis katru otro dienu). Tas tiek uzskatīts par labāko neobligāto gavēni un vienu no labākajiem neobligātās kalpošanas veidiem.
7. *Muharram* mēnesī.
8. Pirmajās deviņās *zu-l-hidža* mēneša dienās.

Kad ir nevēlams un kad ir aizliegts neobligātais gavēnis:

Nevēlams –

1. *Rodžab* mēnesī.
2. Piektienā.
3. Sestdienā.
4. Trīs nākamajās dienās pēc *'id-ul-adhā* (11., 12. un 13. datums).

Aizliegts –

1. Šaubīgā dienā (*ša'bān* mēneša trīspadsmitais datums; diena pirms *ramadān* mēneša iestāšanās).
2. Svētku dienās (*'id-ul-fitr*, *'id-ul-adhā*).

Nevēlamie gavēšanas laiki attiecas uz gadījumiem, kad pieminētās dienas tiek speciāli izvēlētas neobligātajam gavēnim. Attiecībā uz to, kurš gavē katru pirmdienu un ceturtdienu; trīs dienas katru mēnesi vai Dāvida gavēni, tas neattiecas.

Piektā nodaļa: *i'tikāf*¹¹⁰

***I'tikāf* juridiskais statuss:**

Tas ir vēlams.

Priekšnosacījumi:

1. Jābūt musulmam.
2. Jābūt garīgi veselam.
3. Jānolūkojas to darīt.
4. Mošejā jābūt palikšanas vietai.
5. Pilngadīgam vīrietim ir jāpaliek mošejā, kurā notiek piektdienas lūgšana (lai tā netiktu izlaista). Nepilngadīgam bērnam atļauts palikt jebkurā mošejā. Sieviete atļauts palikt mošejā, ja tā ar savu klātbūtni neizraisa kārdinājumu vīriešiem.
6. Atrašanās lielās tīrības stāvoklī.

Cik ilgi palikt mošejā:

Īsākais palikšanas laiks ir viena diena un viena nakts (diennakts). Labākais laiks palikšanai mošejā ir pēdējās desmit *ramadān* mēneša dienas (no gavēņa mēneša divdesmit pirmās dienas rītausmas līdz pēdējās dienas saulrietam).

Vēlamais un atļautais *i'tikāf* laikā:

Vēlamais –

Tā ir biežāka Allāha pielūgums, attālinoties no tuviniekiem, tāpēc vēlams ir biežāk skaitīt lūgšanas, lasīt Kurānu, taisīt *du'ā'*, pieminēt Allāhu (*zikr*), lūgt Viņam piedošanu par grēkiem un darīt cita veida kalpošanu Dievam.

Atļautais –

1. Nepieciešamības gadījumā, iziešana no mošejas (nopirkt ēdienu, ja nav, kas atnes; veikt apmazgāšanos, ja mošejā nav ūdens; nokārtot dabiskās vajadzības utt.).
2. Runāšana ar cilvēkiem par lietām, nesošām labumu reliģijā, un apjautāšanās par viņu gaitām. Nav vēlamas ilgas sarunas par šīs dzīves labumiem, jo tās aizņem laiku no patiesā mošejā palikšanas iemesla.
3. Tuvinieka apciemošana mošejā un ciemiņu pavadīšana.
4. Rūpēšanās par mošejas tīrību un kārtību.

¹¹⁰ Palikšana mošejā, kalpojot Allāham, *ramadān* mēneša gavēņa laikā.

Kas pārtrauc *I'tikāf*:

1. Iziešana no mošejas bez *šariatā* pieņemama attaisnojuma.
2. Spermas iziešana apzinātas uzbudināšanās rezultātā (dzimumakts, atbilstoši pieskārieni; spermas iziešana miega laikā *i'tikāf* nepārtrauc).
3. Prāta zaudēšana reibuma vai slimības rezultātā.
4. Mēnešreižu vai pēcdzemdību asiņošana (šāds stāvoklis aizliedz sievietes atrašanos mošejā).